

Received: 11 August 2021

Revised: 29 October 2021

Accepted: 6 March 2023

บูรณภาพนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่งทุ่งตึกสู่การสร้างสรรคศิลปะชุมชน ECO-CULTURAL INTEGRITY OF THUNG TUK COASTAL TO CREATE COMMUNITY ARTS

ไพฑูรย์ ทองดี^{1*}Paithoon Thongdee^{1*}สุชาติ เถาทอง²Suchat Thaotong²

บทคัดย่อ

บทความ “บูรณภาพนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่งทุ่งตึกสู่การสร้างสรรคศิลปะชุมชน” เป็นบทความวิจัยแบบสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาข้อมูลจากนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่งในพื้นที่ทุ่งตึก ตำบลเกาะคอเขา อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา และ 2) วิเคราะห์ สังเคราะห์กระบวนการบูรณภาพ ภาพจริง ภาพแทน ภาพจำ สู่กระบวนการทัศน์ใหม่ของการสร้างสรรคศิลปะชุมชน โดยมุ่งเน้นศึกษาประเด็นด้านข้อมูล ที่สร้างความงามให้กับชุมชน ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อม 2) วิถีชีวิต 3) ศิลปกรรม และ 4) ความทรงจำ

ผลการวิจัยพบว่า สามารถสร้างรูปแบบแบบจำลองความรู้การสร้างสุนทรียภาพของนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนชายฝั่งทุ่งตึก โดยจะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 6 ประการ ดังนี้ 1) ภาพจริง ได้แก่ ภาพความงามอันโดดเด่นของพื้นที่ ได้แก่ โลมาสีชมพู นกแก้ว และเต่ามะเฟือง เป็นต้น 2) ภาพแทน ได้แก่ ความเป็นภาพแทนของชุมชนโบราณทุ่งตึก เช่น ลูกปัดโบราณ พระคเณศศิลา และเทวสถาน 3) ภาพจำ ได้แก่ ภาพจากความทรงจำในอดีตของประชากรในพื้นที่ เช่น ความทรงจำเกี่ยวกับเรื่องราวของเมืองโบราณ

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Graduate Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² Dissertation Advisor, Emeritus Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

* Corresponding author e-mail: paithoon.t@pkru.ac.th

ทุ่งตึก 4) รูปแบบบูรณภาพ เป็นการนำหน่วยย่อยของแก่นความรู้จากภาพจริง ภาพแทน และภาพจำ มาบูรณาการจนเกิดรูปลักษณะใหม่ของศิลปะชุมชน 5) ความสัมพันธ์กับพื้นที่ คือ การศึกษาความหมายของพื้นที่เพื่อหาความสัมพันธ์กับผลงานศิลปะชุมชน และ 6) กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะชุมชน คือ การแสดงถึงขั้นตอนการจัดทำผลงานทัศนศิลป์ที่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

คำสำคัญ: บูรณภาพ; นิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง; ศิลปะชุมชน; ทุ่งตึก

Abstract

The “Eco-Cultural Integrity of Thung Tuk Coastal to Create Community Arts” is a creative research article on visual arts. The research aims to 1) investigate more data about coastal eco-cultures in Thung Tuk area Koh Kho Khao Subdistrict, Takua Pa District, Phang Nga Province, and 2) analyze and synthesize the process of integrity, actual images, representations, and memories, leading to a new paradigm of community art creation. It focuses on studying information that creates beauty for the community, including 1) Environment, 2) Way of life, 3) Arts, and 4) Memories.

The results showed that the model of knowledge of creating aesthetics of the eco-culture of Thung Tuk coastal communities could be created based on the 6 elements. These elements include 1) actual image: the outstanding beauty of the area, such as pink dolphins, egrets, and star fruit turtles, and so on; 2) representation of the ancient community of Thung Tuk, such as ancient beads, Ganesha Sila, and temple; 3) memory pictures: pictures from the memories of the locals in the area, like memories about the story of the ancient city of Thung Tuk; 4) the form of integrity: the integration of sub-unit of core knowledge from real images, avatars, and memories to create a new look of community arts; 5) relationship with the area: to study the meaning of the area to find the relationship with the community artworks; and 6) the process of creating community arts: to show the process of creating visual artworks that must consider the participation of people in the community.

Keywords: Integrity; Coastal Eco-culture; Community arts; Thung Tuk

1. บทนำ

นิเวศวัฒนธรรม หมายถึง พื้นที่เฉพาะซึ่งมนุษย์สร้างบ้านสร้างเมืองขึ้นมาเป็นท้องถิ่นต่าง ๆ แต่ละแห่งย่อมไม่เหมือนกัน นิเวศวัฒนธรรมในแต่ละแห่งนั้นมักเป็นการมองจากคนภายในที่มีต่อสภาพแวดล้อมอย่างละเอียด เห็นความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์หลายชุมชนในพื้นที่เดียวกัน จากนั้นมีการกำหนดหรือสร้างเป็นองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิต สร้างกติกาอยู่ร่วมกัน สร้างประเพณี ความเชื่อในพื้นที่เดียวกัน หรือต่างกัน (วลัยลักษณ์ ทรงศิริ, 2556, น. 23)

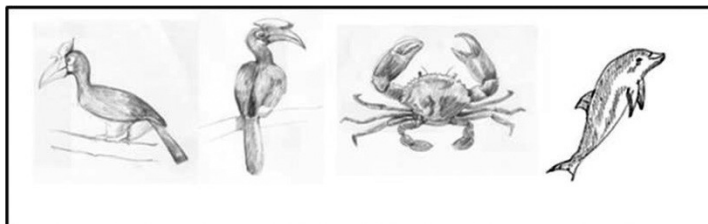
ชายฝั่งทะเล เป็นระบบนิเวศอีกแบบหนึ่งที่สัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ สัตว์น้ำ ป่าชายเลน และเกลือทะเล ชาวบ้านในท้องถิ่นที่อยู่ชายฝั่งทะเลอาศัยชีพจากการทำประมงชายฝั่ง หรือประมงขนาดเล็ก การเผ่าถ่านจากไม้โกงกางในป่าชายเลน เป็นต้น ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่เกิดขึ้น คือ การทำลายป่าชายเลน ทำให้แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำเสื่อมโทรม จนทำให้ชาวประมงชายฝั่งต้องเผชิญกับความยากลำบาก ในขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญการรุกรานของนายทุนทำประมงเชิงพาณิชย์ที่มักลักลอบใช้ อวนรูก อวนลาก เป็นต้น (สีลาภรณ์ บัวสาย, 2547, น. 15)

นิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง เป็นปรากฏการณ์ของการปรับตัวระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความโดดเด่นในด้านมิติของชุมชนชายฝั่งทะเล ที่แสดงถึงการพึ่งพาอาศัยภายใต้ระบบนิเวศเดียวกัน ชุมชนเกาะคอเขาหรือชุมชนทุ่งตึก อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา มีสภาพเป็นเกาะตั้งอยู่ฝั่งทะเลอันดามัน มีความงามทางธรรมชาติทั้งระบบนิเวศป่าชายเลน ปะการัง พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ และแนวชายหาดที่สวยงาม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และทำอาชีพเกษตรกรรมและประมง ทั้งนี้หากกล่าวถึง “ทุ่งตึก” ในมิติทางประวัติศาสตร์ ได้ปรากฏหลักฐานด้านศิลปกรรม และศิลปวัตถุต่าง ๆ มากมายอันแสดงให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้เคยเป็นเมืองท่าในอดีตที่มีความสำคัญในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-14 โดยพบหลักฐานทางศาสนาฮินดู และศาสนาพุทธนิกายมหายาน ซึ่งอาจเป็นข้อสันนิษฐานว่าศาสนาพุทธอาจขึ้นฝั่งมาเผยแพร่ในประเทศไทย “ทุ่งตึก” ในอดีต ยังเป็นจุดหมายของนักขุดลูกปัดโบราณโดยการขุดค้นครั้งใหญ่ เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2524 เนื่องจากเป็นช่วงขาลงของการทำเหมืองแร่ที่ตะกั่วป่าในขณะนั้น ทำให้ชาวบ้านได้เปลี่ยนอาชีพมาขุดหาลูกปัด การขุดลูกปัดได้ส่งผลกระทบต่อเมืองโบราณทุ่งตึกที่ได้ขุดรื้อทรุดโทรมเป็นอย่างมาก ก่อนที่ทางเจ้าหน้าที่จากกรมศิลปากรจะเข้ามาขุดค้นเพื่อบูรณะในปี พ.ศ. 2546 เมืองโบราณทุ่งตึกถือเป็นพื้นที่แห่งความทรงจำกับชุมชนอย่างมากมาย โดยจากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พบว่า ประชากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของพื้นที่ของตนเองค่อนข้างน้อย แต่มีความต้องการในการรักษาพื้นที่สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นจุดสำคัญในการสร้างการท่องเที่ยว ดังนั้น หากไม่มีการต่อยอดด้วยทุนทางวัฒนธรรม กระแสธารแห่งธุรกิจเชิงท่องเที่ยวแบบอุตสาหกรรม อาจทำให้ภูมินิเวศวัฒนธรรมของพื้นที่ไม่ได้รับการศึกษา และสร้างคุณค่าในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นสู่ชุมชน

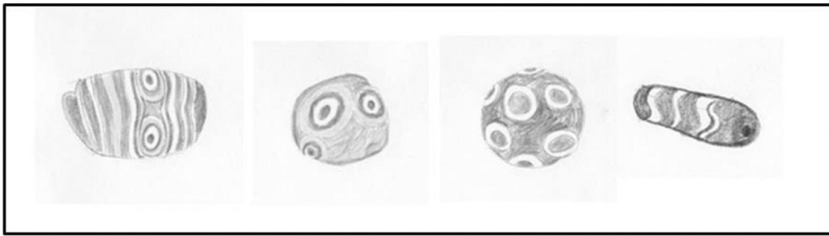
ศิลปะชุมชน คือ การนำศิลปะเป็นสื่อกลางเพื่อก่อให้เกิดการร่วมมือระหว่างชุมชน ศิลปิน และผู้ดำเนินการในระดับต่าง ๆ โดยนำเอาเรื่องประเด็นปัญหา สภาพการณ์ รวมถึงความจำเป็นของชุมชนเป็นตัวกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์หรือประโยชน์กับชุมชน โดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือซึ่งมาจากความคิดเรื่องการลดบทบาทความเป็นเจ้าของงานศิลปะลง (นิชกานต์ เตมียศิลป์, 2559, น. 9) ซึ่งในส่วนของสุนทรียะเชิงสัมพันธ์ (Relational art) เป็นแนวคิดที่สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของผู้คนที่อยู่ในบริบททางสังคม เมื่อมันถูกนำมาพัฒนาใช้กับงานศิลปะจึงมีชื่อเรียกว่า ศิลปะเกี่ยวเนื่อง ซึ่งเป็นแนวทางการทำงานศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับผู้ชมงานศิลปะและปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่รายรอบ เช่น เวลา สถานการณ์ สถานที่ บรรยากาศ และประสบการณ์ แนวคิดนี้เป็นการขยายขอบเขตการสร้างสรรคและการชมงานศิลปะจากรูปแบบเดิม ๆ รวมถึงเปิดโอกาส และกระตุ้นเราให้ผู้ชมเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้กับผลงานศิลปะ เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างศิลปะกับผู้ชม และเปลี่ยนสถานะผู้ชมให้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญอันจะขาดเสียไม่ได้ในผลงานศิลปะโดยไม่รู้ตัว (ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์, 2562, น. 12)

ดังนั้น ศิลปะชุมชน หมายถึง ผลงานศิลปกรรมอันเกิดจากการมีส่วนร่วมของประสบการณ์ร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมของคนในชุมชนและผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ศิลปกรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณี เกิดจากสัมผัส หลอมรวม และถ่ายทอดจนเกิดความรู้สึกร่วมในความงามอันเกิดจากชุมชนของตนเอง ดังนั้นศิลปะชุมชนจึงสามารถสะท้อนถึงคุณค่าอันเกิดจากความรักถิ่น ความสามัคคี และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันระหว่างสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมของชุมชน

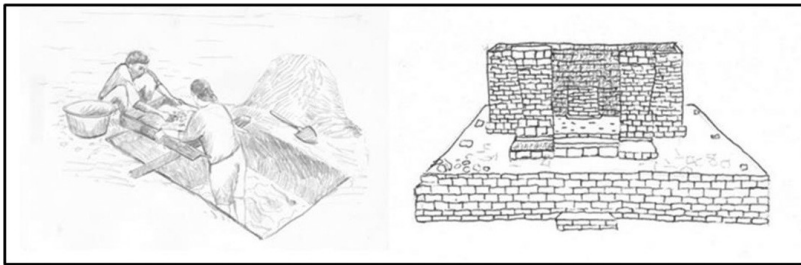
ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จากสภาพปัญหาผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการสร้างสรรค์ศิลปะชุมชนเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบ การบูรณาภาพ ภาพจริง ภาพแทน ภาพจำ ที่สะท้อนถึงพลังของนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง อันมีรูปแบบเฉพาะ โดยเป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะชุมชนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งในการศึกษาข้อมูลและการแสดงความเห็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดแนวทาง วิธีการในการสร้างศิลปะชุมชน รวมถึงการสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มจากทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย

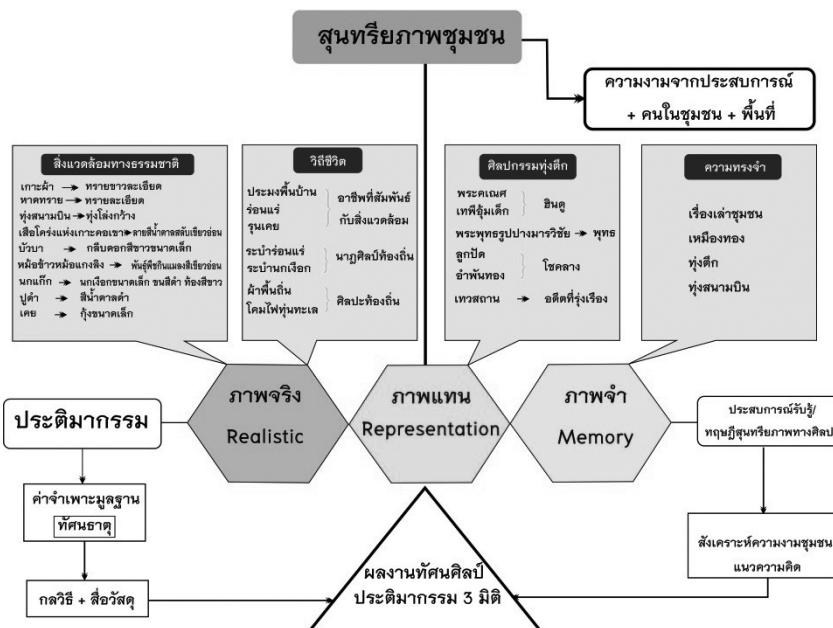
ภาพที่ 1 ภาพร่าง “ภาพจริง” จากข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ นกแก้ว นกเงือก ปูดำ และโลมาสีชมพู (ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

ภาพที่ 2 ภาพร่าง “ภาพแทน” จากข้อมูลลูกปัดโบราณ ได้แก่ ลูกปัดนกยูง ลูกยอ และม้าลาย (ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

ภาพที่ 3 ภาพร่าง “ภาพจำ” จากการสัมภาษณ์ประชากรในชุมชน (ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย (ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาข้อมูลจากนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่งในพื้นที่ทุ่งตึก ตำบลเกาะคอเขา อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา

2.2 วิเคราะห์ สังเคราะห์กระบวนการบูรณาการ ภาพจริง ภาพแทน ภาพจำ สู่กระบวนการทัศน์ใหม่ของการสร้างสรรค์ศิลปะชุมชน

3. ขอบเขตของการวิจัย

บทความนี้มุ่งศึกษาการบูรณาการจากนิเวศวัฒนธรรมชุมชนชายฝั่งทุ่งตึก โดยมุ่งเน้นประเด็นด้านข้อมูลที่สร้างความงามให้กับชุมชน โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ 1) สิ่งแวดล้อม 2) วิถีชีวิต 3) ศิลปกรรม และ 4) ความทรงจำ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาในชุมชนเกาะคอเขา อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การบันทึกด้วยภาพถ่าย การวาดเส้น และการศึกษาจากข้อมูลเอกสารสำคัญ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ทัศนศิลป์ และใช้วิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ข้อมูลด้านธรรมชาติ วิถีชีวิต ศิลปกรรม ของชุมชนทุ่งตึก และข้อมูลด้านทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม และศิลปะชุมชน

4.1.2 การสัมภาษณ์ประชากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ประชากรในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ทุ่งตึก และความเห็นต่อศิลปะชุมชน จำนวน 25 คน โดยเป็นผู้มีอายุ 30 ปีขึ้นไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยกำหนดประเด็นแนวคำถามไว้ ดังนี้ 1) ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ 2) ความผูกพันและความทรงจำกับพื้นที่ และ 3) การรับรู้ความงาม เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นที่

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร บทสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์สาระสำคัญทางสุนทรียภาพชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.4 การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภาพจริง ภาพแทน และภาพจำลองการบูรณภาพ สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์

5. ประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้รับสาระความรู้ด้านกระบวนการสร้างสุนทรียภาพให้กับชุมชน

5.2 เกิดองค์ความรู้ใหม่จากกระบวนการบูรณภาพ ภาพจริง ภาพแทน ภาพจำลอง ของการสร้างสรรค์ ศิลปะชุมชน

6. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบหลักการสร้างสุนทรียภาพของนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนชายฝั่งทุ่งตึกโดยจากการศึกษาสามารถแบ่งองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ศิลปะชุมชนได้เป็น 6 ประการ ดังนี้

6.1 ภาพจริง คือ การรับรู้ภาพที่สะท้อนความเป็นจริงจากประสบการณ์ตรง สาระของภาพจริง สะท้อนอย่างเห็นได้ชัดที่สุดปรากฏผ่านลัทธิทางศิลปะ คือ สังนิยม อันเป็นรูปแบบงานศิลปะที่ศิลปินต้องการเสนอภาพความเป็นจริงของสังคม มากกว่าการนำเสนอแต่มุมมองด้านอุดมคติของงานศิลปะขณะนั้น ภาพจริงจากทุ่งตึกเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดจากข้อมูลของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความงามอันโดดเด่นของพื้นที่ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เช่น โลมาสีชมพู นกแก้ว และเต่ามะเฟือง เป็นต้น

6.2 ภาพแทน คือ การแทนความหมายของวัตถุ สิ่งของ มนุษย์ และสัตว์ สามารถสร้างมายาคติและความเชื่อ ให้กับผู้คนในดินแดนนั้น ภาพแทนมีเจตนาที่สร้างขึ้นเพื่อแทนความหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่ต้องการสร้าง อาจเป็นการจินตภาพเพื่อแทนสิ่งที่อาจปรากฏอยู่ในปัจจุบัน แต่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายภาพอดีตหรือเหตุการณ์ที่ผ่านมา เพื่อแทนตัวบุคคลทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เจตจำนงระลึกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ควรค่าแก่การจดจำ ยกตัวอย่างได้ชัด เช่น อนุสาวรีย์ต่าง ๆ ใช้แทนความสำคัญ และเพื่อเป็นรูปแทนการบูชาบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้ภาพแทนยังปรากฏได้ชัดผ่านสื่อ ภาพนิ่ง และวิดิทัศน์ที่มีการเคลื่อนไหว ภาพแทนของทุ่งตึกสามารถวิเคราะห์ได้ผ่านงานศิลปะวัตถุที่พบในพื้นที่ ได้แก่ พระคณาศศิลา เทพประจำถิ่นของชุมชนโบราณตะกั่วป่า แทนความหมายเทพผู้จัดอุปสรรค และลูกบิดโบราณ พบเป็นจำนวนมากที่แหล่งโบราณคดีทุ่งตึกเกาะคอเขา แสดงถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าของคนโบราณอันเป็นภาพแทนของเมืองท่าการค้าโบราณในอดีต เป็นต้น

6.3 ภาพจำ เป็นภาพที่เคลื่อนที่อย่างลื่นไหลจากความทรงจำของมนุษย์ลักษณะหนึ่ง ซึ่งปรากฏรูปและรูปร่าง เป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม มีทั้งความชัดเจนและคลุมเครือ ความทรงจำที่โดดเด่นของพื้นที่

เกาะคอเขา คือภาพจำในแต่ละช่วงสมัย คือความทรงจำถึงความสมบูรณ์ของศาสนสถานเมืองโบราณทุ่งตึก ซึ่งต่อมาได้หลุดโรยลง “เดิมโบราณสถานจะดูสมบูรณ์มาก มีลักษณะเป็นอาคารสี่เหลี่ยม มีส่วนของอาคารที่ใช้ธูปสูงไปมากกว่า 2 เมตร แต่ต้องมาพังทลายเพราะการขุดหาวัตถุโบราณนั่นเอง” (บุคคลที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กรกฎาคม 2562) ซึ่งสอดคล้องกับบุคคลที่ 2 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กรกฎาคม 2562) “เมื่อครั้งอดีตโบราณสถานทุ่งตึกมีลักษณะที่สมบูรณ์มาก มีลักษณะเป็นอาคารธูปสูง เป็นทรงสี่เหลี่ยม จำได้ว่ามีหลายอาคารด้วยกัน จึงคาดว่าเมื่อคนสมัยก่อนได้พบเห็น จึงเป็นที่มาของการตั้งชื่อสถานที่แห่งนี้ว่า ทุ่งตึก”

ดังนั้น คุณค่าของศิลปกรรมทุ่งตึก โดยรวมแล้วสามารถเป็นภาพแทนที่สะท้อนถึงความหมายของชุมชนโบราณที่เคยรุ่งเรืองในอดีต ด้วยสีสันของลูกปัดที่มีความสวยงามด้วยคุณค่าและเทคนิคโบราณ รวมถึงวัสดุที่นำมาจากประเทศต่าง ๆ แสดงถึงความเป็นเมืองนานาชาติในอดีต แต่อดีตที่เคยรุ่งเรืองเหล่านั้นก็ได้แปรรูปเปลี่ยนร่าง เมื่อกาลเวลาผ่านไป ซากเทวสถานก็อาจเป็นภาพแทนหนึ่งของการสิ้นสุดทางอารยธรรม จากมีความเจริญรุ่งเรืองสูงสุดจนถึงตกต่ำในที่สุด มีเกิด มีดับ ทั้งนี้คุณค่าและสาระของศิลปวัตถุในทางทัศนศิลป์ ย่อมมีคุณค่าในเชิงขยายความที่มากกว่าคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว

6.4 รูปแบบบูรณภาพ คำว่า “บูรณาการ” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Integrat หมายถึง การทำให้รวมกันได้ทั้งหมด ไม่มีส่วนใดขาดหายไป และมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Intergration หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องให้สมบูรณ์โดยการเพิ่มเติมส่วนที่ยังขาดอยู่เข้าไป หรือการนำส่วนประกอบย่อย ตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปมารวมกันเพื่อทำให้เป็นส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า (เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ และรัชนิ สรรเสริญ, 2555, น. 4)

บูรณาการ (Integrate) คือ การนำหน่วยที่แยกออกจากกันมารวมเข้าด้วยกัน ผนึกกำลังกันเพื่อให้เกิดผลและพลังการพัฒนา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้บังเกิดขึ้น และก่อความรู้ชุดใหม่ การรับรู้ใหม่ สีสันชีวิตชีวาใหม่ เป็นต้น (สุชาติ เกาทอง, 2562, น. 90)

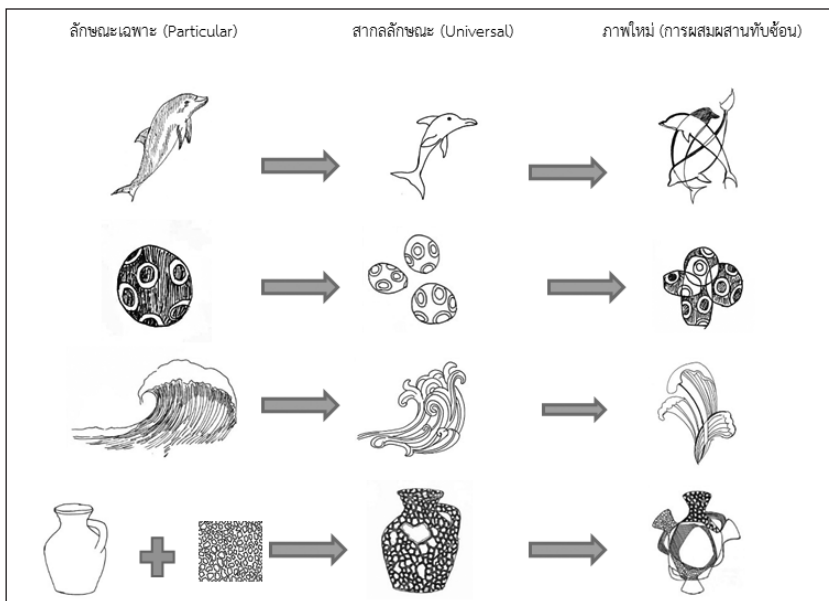
การบูรณาการ หมายถึง การผสมผสานองค์ความรู้ ตั้งแต่ 2 องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างลงตัว และเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ Concept ในลักษณะที่เชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการ ตอบสนองธรรมชาติ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2562, น. 3)

ภาพ มีความหมายว่า ความมี ความเป็น มักใช้ประกอบเป็นส่วนท้ายของคำสมาส เช่น มรณภาพ แปลว่า ความตาย รูปที่ปรากฏเห็นหรือนึกเห็น เช่น ภาพทิวทัศน์ ภาพในฝัน สิ่งที่ว่าขึ้นเป็นรูปหรือสิ่งที่ถ่ายแบบไว้ เช่น ภาพสีน้ำมัน ภาพถ่าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2562, น. 1)

ดังนั้น การบูรณภาพ หมายถึง การนำหน่วยย่อยของแก่นความรู้จากภาพความงามในชุมชน คือ ภาพจริง ภาพแทน ภาพจำ มาประสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดรูปลักษณ์ใหม่ของศิลปะชุมชน เพื่อสร้าง

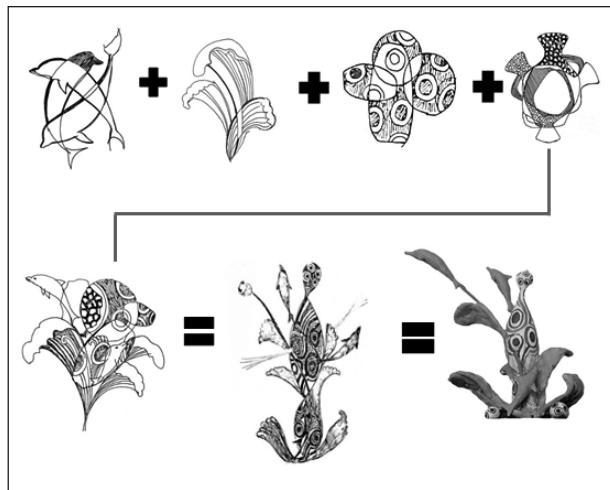
เอกภาพของความงามในชุมชนให้เกิดการผินักกำลัง อันแสดงถึงคุณค่าของภูมิปัญญาวัฒนธรรมชายฝั่ง การบูรณาการและการบูรณภาพจึงมีความเหมือนกันในหลักการของการนำหน่วยย่อยขององค์ความรู้หรือภาพต่าง ๆ มาผสมผสานเพื่อให้เกิดการไต่ระดับความรู้ที่สูงขึ้นและก้าวหน้าไปมากกว่าหลักความรู้เดิมสู่การสร้างสิ่งใหม่ของการสร้างสรรค์

ในขั้นของการบูรณภาพ ผู้วิจัยใช้การร่างภาพโดยเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สาระสำคัญจากข้อมูล ที่แสดงถึงความงามของชุมชนจากแนวคิดภาพจริง ภาพแทน ภาพจำ โดยภาพจริง ได้แก่ โลมาสีชมพูและคลื่นน้ำทะเล ภาพแทน ได้แก่ ลูกปัดตาตะกั่วป่า และภาพจำ ได้แก่ ชากปรักหักพังจากเมืองโบราณ โดยบันทึกภาพทั้งสามดังกล่าวด้วยวิธีการวาดเส้น เพื่อแสดงถึงกระบวนการในการคลี่คลายภาพต่าง ๆ จากรูปลักษณะเฉพาะ (Particular) ไปสู่ลักษณะสากล (Universal) ทำให้เกิดภาพใหม่ อันเกิดจากการผสมผสานทับซ้อน ซึ่งการทับซ้อนมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดหลักของพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีความทับซ้อนกับพื้นที่ปัจจุบัน การทับซ้อนจึงสามารถสร้างเนื้อหาใหม่ และสร้างสมมุติฐานของภาพ หรือจินตภาพสมมุติ และสามารถทำหน้าที่ซ้อนประสานและบูรณภาพภาพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดรูปทรงใหม่ ๆ ที่แสดงถึงความเคลื่อนไหว เส้นลากจังหวะที่ทับซ้อนสร้างรูปร่างใหม่ และสร้างการประสานเชื่อมโยงกับรูปทรงที่ต่างลักษณะกันได้เป็นอย่างดี (ดูภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 กระบวนการคลี่คลายรูป จากรูปลักษณะเฉพาะ (Particular) ไปสู่ลักษณะสากล (Universal) ทำให้เกิดภาพใหม่ อันเกิดจากการผสมผสานทับซ้อน
(ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

ในขั้นการพัฒนารูปแบบภาพร่างต่อมา ผู้วิจัยจึงได้นำภาพใหม่ที่เกิดจากการนำรูปแบบคลี่คลาย มาผสมรวมกันให้เป็นรูปทรงเดียวกัน จนเกิดเป็นแนวทางในการสร้างเอกภาพของภาพแทนใหม่สู่ผลงาน ศิลปะชุมชน จากการบูรณภาพ ภาพจริง ภาพแทน และภาพจำ เมื่อได้จินตภาพสมมุติหรือภาพร่างที่มีแนวทาง สำหรับการสร้างสรรค์แล้ว จึงได้ทำภาพร่างให้เป็น 3 มิติ เพื่อสร้างภาพให้มีมิติในลักษณะกึ่งระวางเนื้อที่ ในอากาศ สำหรับเป็นแนวทางสำหรับขยายเป็นผลงานต้นแบบในขั้นตอนต่อไปของการวิจัยแบบปฏิบัติการ สร้างสรรค์ทัศนศิลป์ (ดูภาพที่ 6) และนำไปสู่รูปแบบของผลงานสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ (ดูภาพที่ 7)

ภาพที่ 6 แสดงขั้นตอนการบูรณภาพจากการนำภาพใหม่ มาผสมผสานเพื่อสร้างสรรค์ทัศนศิลป์
(ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

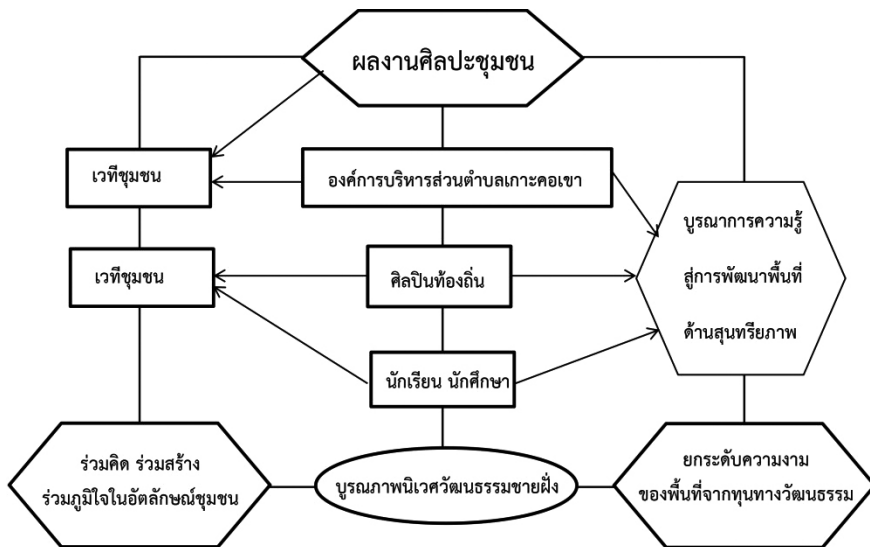
ภาพที่ 7 ภาพผลงานสร้างสรรค์จากกระบวนการบูรณภาพ
(ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

6.5 ความสัมพันธ์กับพื้นที่ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงเหตุและปัจจัยความหมายของพื้นที่ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับงานศิลปะชุมชน ที่อาศัยความหมายของพื้นที่เป็นฐาน โดยพิจารณาถึงความแตกต่างของสถานที่ (Place) กับเทศะ (Space) ซึ่งไม่ได้พิจารณาเฉพาะด้านกายภาพทั่วไปของพื้นที่เท่านั้น แต่ยังต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ร่วมระหว่างคุณสมบัติของงานทัศนศิลป์ และคุณสมบัติของพื้นที่ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ทั้งทางด้านกายภาพ บริบททางสังคม สถานที่ สภาพแวดล้อม และความซาบซึ้ง เพื่อหาลักษณะร่วมถึงความสัมพันธ์ของงานศิลปะกับความหมายของพื้นที่ โดยมีประเด็นที่สัมพันธ์กันอย่างดี ได้แก่ เกณฑ์ด้านกายภาพของรูปร่าง-รูปทรง ผลงานมีการใช้เส้นโค้ง ที่มีลักษณะความเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับพื้นที่ที่มีเส้นโค้งของแนวภูเขา และความเคลื่อนไหวของคลื่นน้ำ เกณฑ์ด้านบริบททางสังคมของเนื้อหา ผลงานมีการใช้สัญลักษณ์ ลูกปัดโบราณ คลื่นน้ำ โลมาสีชมพู และรอยแตก ซึ่งล้วนสัมพันธ์กับบริบทข้อมูลสำคัญของพื้นที่

ภาพที่ 8 ภาพจำลองผลงานศิลปะชุมชนกับพื้นที่
(ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

6.6 กระบวนการสร้างศิลปะชุมชน ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการสร้างผลงานศิลปะชุมชนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น เพื่อสร้างองค์ความรู้จากการบูรณาภาพนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง โดยบทบาทของชุมชนคือการให้ข้อมูลเชิงตรงด้านประสบการณ์กับพื้นที่ ได้แก่ ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปกรรม และความทรงจำ เมื่อผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบจากการบูรณาภาพ ภาพจริง ภาพแทน และภาพจำแล้ว จึงนำไปสู่การจัดทำแบบร่างผลงานศิลปะชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน ผ่านการจัดพื้นที่เวทีชุมชน ทั้งในระดับนักเรียน นักศึกษา ศิลปินท้องถิ่น และในระดับตำบลเพื่อรับฟัง และปรับแก้รูปแบบผลงาน จนได้ผลงานต้นแบบศิลปะชุมชนอันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อันเป็นการสร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

ภาพที่ 9 ขั้นตอนแนวทางการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะกับชุมชน
(ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

บูรณภาพนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่งทุ่งตึกสู่การสร้างสรรคศิลป์ชุมชน เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวความคิดสู่แบบจำลองความรู้ในการสร้างสรรคศิลป์ชุมชน โดยผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ทุ่งตึก อำเภอดะกั่วป่า จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง ซึ่งปรากฏจาก สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัตถุ และความทรงจำ โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลดังกล่าวผสานกับแนวความคิดทาง หลักการทางนิเวศวัฒนธรรมและสหวิทยาาสตร์ และดำเนินการวิจัยสร้างสรรค เพื่อต่อบัณฑิตประสงค์ ดังนี้

1) ได้ศึกษาข้อมูลจากนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่งในพื้นที่ทุ่งตึก โดยสามารถจำแนกกลุ่มข้อมูลได้ 4 ชุด ได้แก่ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัตถุ และความทรงจำ จนสามารถวิเคราะห์รูปแบบของภาพความงามได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ ภาพจริง ภาพแทน และภาพจำ และ 2) ได้วิเคราะห์กระบวนการบูรณภาพ ได้แก่ ภาพจริง ภาพแทน และภาพจำ ด้วยวิธีการปฏิบัติการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ ผ่านกระบวนการทำภาพร่างผลงานทั้ง 2 และ 3 มิติ หลังจากนั้นจึงสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบศิลปะชุมชน 3 มิติ จึงทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อทบทวนแนวทางทฤษฎีการสร้างศิลปะชุมชนที่กำหนดไว้ พบว่า กระบวนการบูรณภาพ สามารถสร้างผลลัพธ์จากการวิจัยแบบปฏิบัติการสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ สู่คำคุณเจ “จินตภาพชุมชน” (ดูภาพที่ 11) อันเกิดจากลักษณะร่วมของรูปนัย นามนัย และรูปนามนัย (ดูภาพที่ 10) ก่อเกิดปรัชญาความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชุมชนที่แสดงถึงการไต่ระดับของความรู้ เพื่อการก่อรูปของคุณค่าและความเป็นเอกภาพของผลงานศิลปะเพื่อชุมชน

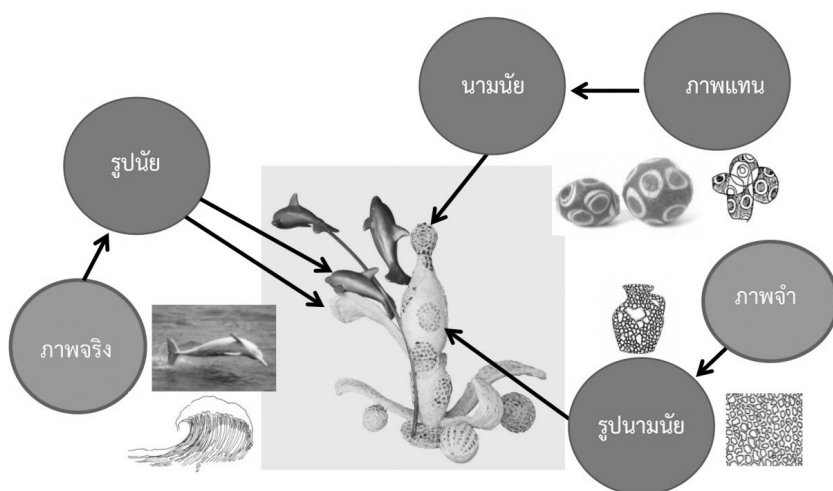
7.1 ภาพจริง ผู้วิจัยพบว่า ภาพจริงจัดเป็นประสบการณ์การรับรู้ความงามผ่านประสาทสัมผัส เกิดการแปลค่าผ่านตัวรับรู้เมื่อตรงกับการประเมินคุณค่าตามรสนิยมของแต่ละบุคคล ภาพจริงจึงเป็นสิ่งที่นำเสนอภาษาภาพ ซึ่งแปลค่าความหมายผ่านรูปร่าง รูปลักษณะ ที่ต้องอาศัยเรื่องราว การแปลค่าเป็นความเข้าใจต่อการรับรู้สูง ภาพจริงจึงสามารถพัฒนารูปแบบไปสู่ความเป็นรูปนัย ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ต้องอาศัยลักษณะเฉพาะในการสื่อสารความหมายโลมาสีชมพู สิ่งมีชีวิตประจำถิ่นอันเป็นจุดเด่นของชุมชน แสดงถึงความเคลื่อนไหวและความมีชีวิตชีวา ส่วนล่างของผลงานประกอบด้วยเส้นโค้งในทิศทางต่าง ๆ แทนลักษณะของเกลียวคลื่น อันสื่อถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับท้องทะเลของผู้คนที่อาศัยอยู่ใกล้ชายฝั่ง

7.2 ภาพแทน ผู้วิจัยพบว่า จัดเป็นภาพที่ใช้สื่อความหมาย เป็นสิ่งที่อาศัยรูปแต่สามารถแทนค่าที่ซ่อนเร้น และซ่อนทับ อันเป็นการขยายขอบเขตที่กว้างขวางไปกว่าภาพจริง ภาพแทนเกิดจากการทับถมของประสบการณ์ภาพจริง จนสามารถเกิดเป็นรูปแทนความหมาย หรือรับรู้และรู้สึกได้ทันทีเมื่อมองเห็น ซึ่งมีความสอดคล้องกับปริดา นักร (2559, น. 55) กล่าวถึงภาพแทน เป็นการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษา โดยใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อสารอย่างมีความหมายกับผู้อื่น และสามารถใช้นิยมนะเพื่อการอ้างอิงถึงโลกความจริง รวมถึงสิ่งที่ป็นจินตนาการ และความคิดนามธรรมที่ไม่ปรากฏในโลกวัตถุ ดังนั้นภาพแทนจึงสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นนามนัย เนื่องจากมีความเป็นนามธรรมสูง ซึ่งอาจต้องมองผ่านรูปธรรมอันเป็นขั้นบันไดทางสุนทรียะสู่ความหมายใหม่จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม และกลุ่มศิลปวัตถุพบว่า กลุ่มสีของลูกปัดทุ่งตึกมีความโดดเด่นและสวยงาม รวมทั้งมีความหลากหลาย รวมถึงสีสันของโลมาสีชมพู อันเป็นสิ่งมีชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในชุมชน ดังนั้นจึงแทนค่าสีที่สัมพันธ์กับข้อมูลต่าง ๆ ได้ ดังนั้นสีชมพู แทนสีสันของโลมา สีเขียว แทนสีสันของลูกปัดโบราณ สีฟ้าและน้ำเงิน แทนสีสันของลูกปัดโบราณ และสีสันของท้องทะเล นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาของรูปทรงที่มีสีขาวอมเทา อันเป็นสีสันที่แทนถึงความบริสุทธิ์ของหาดทรายภายใต้แนววัฒนธรรมชายฝั่ง

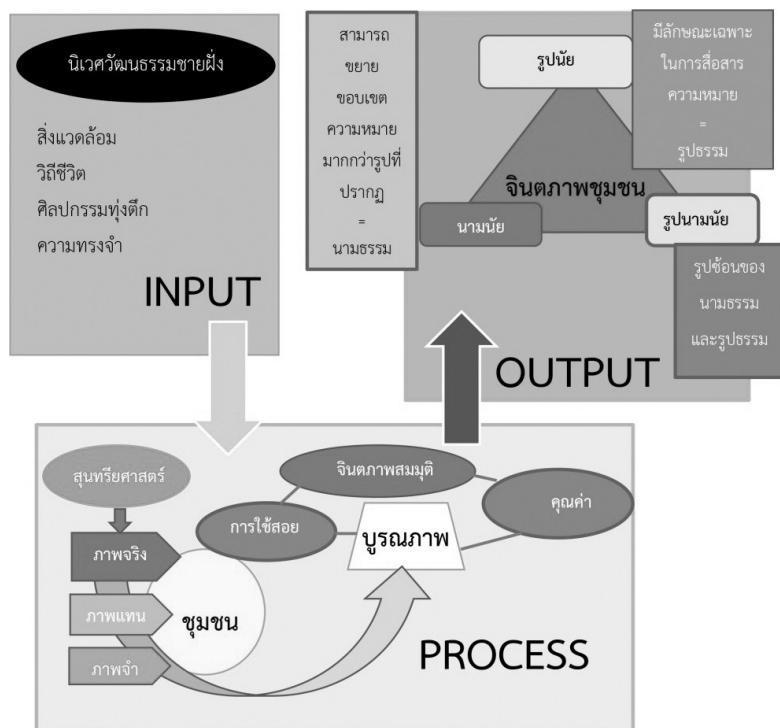
7.3 ภาพจำ ผู้วิจัยพบว่า ภาพจำเป็นภาพที่ต้องอาศัยทั้งภาพจริงและภาพแทนผสมกัน ภาพจำเกิดจากมโนภาพอันเป็นที่ตั้ง มีทั้งความชัดเจน และความคลุมเครือ มีลักษณะของการเปลี่ยนรูปร่างผสมผสาน ทับซ้อนกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับกิตติพล สรีคานนท์ (2563, ย่อหน้า 2) กล่าวถึงความทรงจำของบุคคลเกี่ยวกับความทรงจำของผู้อื่น หรือมีลักษณะเป็นความทรงจำร่วม ดังนั้น ความทรงจำบางอย่างที่อาจไม่พึงปรารถนา อาจเกิดความพยายามที่ต้องการลบเลือนไปด้วยการสร้างความจดจำขึ้นใหม่ ภาพจำจึงเป็นข้อมูลสำคัญที่ศิลปินมักใช้แสดงออกถึงเรื่องราวในจิตใจ เนื่องจากสามารถกลั่นความรู้สึก และมีความอ่อนไหว และมีความคลี่คลายในการแสดงออกอย่างสูง โดยนัยเดียวกัน ภาพจำ จึงหมายถึง รูปนามนัยอันมีลักษณะของการผสมผสานของนามธรรม และรูปธรรมที่ชัดเจน ดังเช่น ผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยที่ผสมผสานร่องรอยกายภาพของการแตกร้าว ผสานกับลักษณะของลูกปัดทุ้งติก อันแสดงออกถึงการทับซ้อนของประสบการณ์และความทรงจำของความรู้สึกของผู้คนในชุมชน

7.4 บุรณภาพ ผู้วิจัยพบว่า ผลจากการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้การผสมผสานกันของรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ และรูปทรงอิสระ โดยรูปทรงเรขาคณิต มีข้อมูลมาจากรูปทรงของลูกปัดโบราณชนิดต่าง ๆ เช่น วงกลม วงรี เป็นต้น รูปทรงธรรมชาติ มีข้อมูลมาจากโลมาสีชมพู และรูปทรงอิสระมีข้อมูลมาจากน้ำทะเล การใช้รูปทรงทั้งสามประเภทร่วมกันดังกล่าว ทำให้ผลงานแสดงถึงความหลากหลายของรูปทรงและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและสภาพแวดล้อม ภายใต้แนวคิดวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล โลมาสีชมพูจึงแทนค่าภาพจริงจากความจริงที่ปรากฏในชุมชน ลูกปัดโบราณจึงแทนค่าภาพแทนเมืองท่าการค้าโบราณทางทะเลซึ่งแสดงถึงความสำคัญของพื้นที่ชุมชนในเชิงประวัติศาสตร์ ส่วนซากปรักหักพังร่องรอยต่าง ๆ รวมถึงเรื่องเล่าของผู้คนในชุมชนเกี่ยวกับเมืองโบราณแทนภาพจำ อันเป็นการก่อรูปของความทรงจำสะท้อนความผูกพันกับชุมชนอย่างแนบแน่น จึงเกิดการบูรณภาพทั้งสามภาพเข้าด้วยกันจนเกิดภาพแทนใหม่ จากกระบวนการศิลปะชุมชนตามแนวทางของผู้วิจัยนั่นเอง

7.5 ความสัมพันธ์กับพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นลักษณะร่วมอันเกิดจากการวิเคราะห์คุณสมบัติของงานทัศนศิลป์และคุณสมบัติของพื้นที่ มีความสัมพันธ์กันสอดคล้องกับเกณฑ์วิเคราะห์ลักษณะร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ได้แก่ 1) ความซับซ้อนของรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระ 2) เส้นโค้งและความเคลื่อนไหว ลักษณะของผลงานที่เกิดจากการบูรณภาพ ภาพจริง ภาพแทน และภาพจำที่สื่อถึงความหมายของพื้นที่ 3) การซ้อนทับของเวลาทางประวัติศาสตร์ และ 4) จุดนัดพบที่แสดงอัตลักษณ์ทางนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง

ภาพที่ 10 วิเคราะห์การบูรณภาพ
(ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

ภาพที่ 11 แบบจำลองความรู้ บูรณภาพนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่งสู่การสร้างสรรค์ศิลปะชุมชน
(ไพฑูรย์ ทองดี, ประเทศไทย, 2564)

7.6 กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะชุมชน ผู้วิจัยพบว่า ความเห็นของชุมชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนา รูปแบบผลงานศิลปะชุมชน เนื่องจากประชากรที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความผูกพันกับท้องถิ่น และมีความทรงจำ ร่วมกับพื้นที่ โดยความเห็นสำคัญของประชากรในพื้นที่คือการมีความรักและความห่วงใยเมืองโบราณ และต้องการเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าให้กับชุมชน ส่วนความเห็นด้าน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ พบว่าสัตว์ที่แสดงถึงความเป็นจุดเด่นของพื้นที่ ได้แก่ ปูดำ นกแก้ว นกเงือก โลมาสีชมพู ดังนั้น ทั้งข้อมูลเมืองโบราณ และสัตว์ที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ สามารถนำมาพัฒนารูปแบบของ ผลงานศิลปะชุมชนได้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 การวิจัยครั้งนี้สามารถแสดงถึงหลักการในการสร้างสรรค์ศิลปะชุมชนจากนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง สำหรับผู้สนใจทางด้านทัศนศิลป์และด้านอื่น ๆ

8.2 เพื่อนำองค์ประกอบของการสร้างศิลปะชุมชนจากนิเวศวัฒนธรรมชายฝั่ง มาเป็นแนวทาง หรือเกณฑ์ทางการสร้างศิลปะชุมชน

9. รายการอ้างอิง

- กิตติพล สรัคคานนท์. (2563, 10 มกราคม). *In Theories 13: ถิ่นที่อยู่ของความทรงจำ*. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2564 จาก <https://themomentum.co/in-theories-13-memories-and-where-to-find-them>
- นิชกานต์ เตมียะศิลป์. (2559). ศิลปะชุมชนสามแพร่ง (ศิลปนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2564 จาก <http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/bachelor/p52559001/p52559001.pdf>
- เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ, และรัชณี สรรเสริญ. (2555). การบูรณาการ: กระบวนทัศน์ในการประกันคุณภาพ การศึกษา. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 5(2), 2-13.
- ปรีดา นัคร. (2559). การประกอบสร้างความหมายภาพตัวแทนแรงงานข้ามชาติ โรฮิงญา (Rohingya) ผ่านเว็บไซต์ข่าวนานาชาติ. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม* นิด้า, 3(1), 55-75.
- ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์. (2562, 15 มีนาคม). *ผลงานศิลปะที่เป็นแรงบันดาลใจเบื้องหลังหนัง The Square*. สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2564 จาก <https://www.wurkon.com/blog/115-art-behind-the-square>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554, 1 มกราคม). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2564 จาก <https://dictionary.orst.go.th/>

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. (2556). *นิเวศวัฒนธรรมในความเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเล็ก-ประไพ
วริยะพันธ์.

วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนา. (2562). *การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำและ
นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

สีลาภรณ์ บัวสาย. (2547). *พลังท้องถิ่น: บทสังเคราะห์งานวิจัยด้านชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุชาติ เถาทอง. (2562). *วิธีคิดทางศิลปะออกแบบขั้นสูง*. ชลบุรี: บางแสนการพิมพ์.